פ"ל כו'. כיון דאיתרבו הכי מיניהו לענין איסור שמיטה איתרבו נמי לענין אכילה כתמימים: **ואי אתה משליך לכלב וכו'.** והכי משמעמי חולין מיניה דאילו האי קרא מיירי בנבר היולא חוץ ממחיצתו כגון עובר שהוציא את ידו בשחיטת אמו ולפיכך לה (חולין דף פח.) מהאי קרא לאיסורא ונבר בשדה כגון שיצא בשר חוץ למחיצתו בגלוי בשדה שאין לו מחיצה הרי הוא כטרפה ולא תאכלו ומיעט בשיפיה לכלב תשליכון אותו למעוטי חולין שנשחטו בעזרה ודריש הכי אותו הוא דנאסר ביציאת מחיצה ולכלב תשליכון אותו דמותר בהנאה ולא חולין שנשחטו בעזרה הנאסרין ע"י כניסת מחיצה דאסורין אף בהנאה: **תניא המקדש בפטר חמור כו'.** בריית'א היא: **רבי שמעון אומר מקודשת.** בפטר חמור ממיים ר' שמעון לטעמיה דאמר לעיל (דף מז:) מותר בהנאה: **ובנבר בחלב.** רבי שמעון לטעמיה דאמר לעיל (שם) ומותר בהנאה: **ובחולין בעזרה.** קסבר איסורו לאו דאוריית'א לא איסור שחיטתו ולא איסור הנאתו[ג] ולא דריש בריחוק מקום הכי אלא מדרבנן דילמא אתי למימר קדשים שנפסלו לאחר שחיטה הן שלא זורק דמן וקא מתהני מיניהו ואתי ליהנות מקדשים שלא זורק דמן[ה]: **ישרפו.** ולא סגי להו בקבורה אלמא איסורו מן התורה דאי מדרבנן מי מחמרינן כולי האי נהי דבנהמה גזור אטו פסולי המוקדשין דלא יימרו קדשים פסולין נקברים אלא היא אי עיקר איסור דידה לאו דאוריית'א מהיכא תיתי הא ליכא למיגזר אטו קדשים ולמה היא בשריפה[ו] ואפילו בקבורה אלא ודאי איסורן מן התורה ושריפתן מדברי סופרים בנהמה גזור דילמא אתי למימר קדשים פסולין לקבורה והתורה אמרה ישרפו[ז] ובהיא נמי גזרו שלא תחלוק בדין חולין שנשחטו בעזרה שהשוו חכמים בריהן בכל מקום שלא יפקפקו בהם[ח]: **פלגא.** קנטרן רגיל לחלוק על חביריו: **הכא במאי עסקינן.** דאמר רבי שמעון מקודשת שנמצאת טריפה ור' שמעון לטעמיה דאמר לענין כיסוי הדם (חולין דף פב.) ואותו ואת בנו (שם דף פ.) ומשלומי ארבעה ומחמשה (ב"ק דף עח.) שחיטה שאינה ראויה לאכילה לא שמיה שחיטה וכל חיוב ואיסור הבא ע"י שחיטה אינו חל עליה הילכך איסור חולין הללו ע"י שחיטה בא עליה והא לאו שחיטה היא: **אם הטריפה.** טריפה היינכרת: **מגלן.** דלא תפסי דמייהו: **שאתה מהייב גרסינן: יצא בשר.** מקדושת שביעית דבפירות גופייהו כתיב בו תהיה בהוייתו תהא אבל חילופיהם הן יוצאין לחולין: **ופירי עצמו.** הפירי הראשון אסור לאחר הביעור שלא יצא מקדושתו: **מתני' וכמתנות.** הזרוע והלחיים והקיבה: **ואפילו הוא ישראל.** וקא ס"ד אע"פ שאין לו בכל אלו אלא עובדת הנאה שבידו לתתם לכל מי שירצה וגם היא לא זכתה אלא בעובדת הנאה זו שהיא ראויה ליתנם לכהן והמעשר לוי ומיקדשא בעובדת הנאה זו דקסבר עובדת הנאה ממון: **גמ' אינה ממון.** הואיל ועומדת לתרוס ונגמרה מלאכתו לכך וחכה הכהן בחיוי בתרומה שבו שלא הוטל עליו אלא להפרישה ולקיימה לעצמו אף יורש זה יפרישנה וימכרנה לכהנים וכן היא תמכרנה. והוא הדין נמי דאילו לאוקמה בתרומה שבו לו מבית אבי אמו כהן אלא הא קשיא ליה מ"מ מתניתין פשיטא דמקודשת: הולאה

הראוים ליקרב מנין לרבות בעלי מומין מרבה אני בעלי מומין שכן מין [ט] המכשיר ומנין לרבות את החיה מרבה אני את החיה שהיא בשחיטה כבהמה מנין לרבות את העופות ת"ל ושחטו ושחט אותו ושחט אותו יכול לא ישחוט ואם שחט ישליכנו לפני כלבים תלמוד לומר [1]לכלב תשליכון אותו אותו אתה משליך לכלב [א]ואי אתה [ב]משליך חולין שנשחטו בעזרה **אשכחינהו מר יהודה לרב יוסף** ולרב שמואל בריה דרבה בר בר חנה דהוו קיימי אפיתחא דבי רבה אמר להו תניא המקדש בפטר חמור בבשר בחלב ובחולין שנשחטו בעזרה ר' שמעון אומר מקודשת וחכ"א אינה מקודשת אלמא [ג]חולין שנשחטו בעזרה לר' שמעון לאו דאוריית'א [ד]ורמינהו ר"ש אומר חולין שנשחטו בעזרה ישרפו וכן היה שנשחטה בעזרה אישתיקו אתו לקמיה דרבה אמר להו [ה]פלגא אוקמינכי הב"ע כגון שנשחטה ונמצאת טריפה ור"ש לטעמיה[ו] [ז]דתניא השוחט את הטריפה וכן השוחט ונמצאת טריפה זה וזה חולין בעזרה ר"ש מתיר [2]בהנאה וחכמים אוסרים: מכרן וקידש ברמיהן מקודשת: מנלן מדגלי רחמנא בעבודת כוכבים [2]והיית חרם כמוהו [ז]כל [2]שאתה מהייה הימנה הרי הוא כמוהו מכלל דכל איסורים שבתורה שרו ונילף מינה משום דהוה עבודת כוכבים ושביעית שני כתובים הבאים כאחד [ח]וכל שני כתובים הבאים כאחד אין מלמדין עבודת כוכבים הא דאמרן שביעית מאי היא [3]יובל היא קודש תהיה לכם [ט]מה קודש תופס את דמיו [י]אף שביעית תופסת דמיה אי מה קודש תופס את דמיו ויוצא לחולין אף שביעית תופסת דמיה ויוצאה לחולין תלמוד לומר תהיה בהוייתה תהא [יא]כיצד לקח בפירות שביעית בשר אלו ואלו מתבערים בשביעית בבשר דגים יצא בשר נכנסו דגים בדגים יין יצאו דגים נכנס יין ביין שמן יצא יין נכנס שמן הא כיצד [יב]אחרון אחרון נתפס בשביעית ופירי עצמו אסור הניחא למאן דאמר אין מלמדין אלא למאן דאמר מלמדין מאי איכא למימר מיעוטי כתיבי כתיב הכא [יג]כי חרם הוא וכתיב התם יובל היא היא אין מידי אחרינא לא: **מתני'** [יד]**המקדש** בתרומות ובמעשרות ובמתנות [טו]ובמי חטאת ובאפר [טז] **חטאת הרי זו מקודשת** ואפילו ישראל: **גמ'** אמר עולא [יח]**טובת הנאה** אינה ממון איתיביה רבי אבא לעולא המקדש בתרומות ובמעשרות ובמתנות במי חטאת ובאפר פרה הרי זו מקודשת ואפילו ישראל א"ל [יט]הכא בישראל שנפלו לו טבלים מבית אבי אמו כהן וקא סבר מתנות שלא הורמו כמי שהורמו דמיין בעא מיניה ר' חייא בר אבין מרב הונא [כ]טובת הנאה ממון או אינה ממון אמר ליה תניתוה המקדש בתרומות ובמעשרות ובמתנות במי חטאת ובאפר פרה הרי זו מקודשת ואפילו ישראל א"ל ולאו אוקימנא בישראל שנפלו לו טבלים מבית אבי אמו כהן א"ל

אלמא חולין שנשחטו בעזרה לאו דאוריית'א. ול"ת הא משמע דאיכא איסורא דרבנן דהכי משמע לישנא ול"ל היאך מקדש בהן והאמר רב בפ"ק דפסחים (דף ז.) **המקדש** מו' שעות ומעלה ואפילו בחיטי קרדייתא דאינם אסורים אלא מדרבנן אין מוקדשין לקדושין וי"ל דהתם איכא מיהא שעות דאוריית'א לפי מה שפי' ר"ת ק)התם[א] אבל הכא ליכא אלא איסורא דרבנן ולפי' הקונטרס נמי לא קשה מידי למסקנא דהא אפילו לר"ש איכא מקודשתא[ב]: **וכן** היה שנשחטה בעזרה. וע"כ דאוריית'א נזרפים כדמוכח פרק כיסוי הדם[ג] (חולין דף פה:) דקאמר התם אלא"ב דחולין שנשחטו בעזרה דאוריית'א היינו דגזרינן היה אטו בהמה וניחא מה דקאמר וכן היה אלא אי אמרת לאו דאוריית'א מאי וכן היה היא גופה איכא אלא דרבנן ואנן נגזור: **ושני** כתובים הבאים כאחד אין מלמדין. מימה היכי הוו ב' כתובים הבאים כאחד הא לא אתי שביעית מעבודת כוכבים דאיכא למיפרך מה לעבודת כוכבים שכן אסורה בהנאה וי"ל מ"מ נכתוב שביעית וניתי עבודת כוכבים מינה וכהאי גוונא מיקרי שפיר ב' כתובים הבאין כאחד בכמה דוכתי [ד]ולא בעינן שיהא כל אחד יכול ללמוד וא"ת אכתי אי לא כתיב עבודת כוכבים לא הוה ידעינן דינא דעבודת כוכבים משביעית שהרי אינם שוים דשביעית אחרון אחרון נתפס והראשונים יוצאים לחולין ובעבודת כוכבים (ע"ז דף נ:[ה]) איכא למאן דאמר חליפין וחליפי חליפין אסורין ואפילו למאן דאמר חליפי חליפין מותרים אכתי לא הוי כשביעית שהאחרון נתפס וי"ל מדכתיב (דברים ז) [ו]כי חרם הוא דמשמע מינה לדרשא אתא לומר דעבודת כוכבים ושביעית הוו ב' כתובים הבאים כאחד דליכא למימר דאינטרין לגופיה לאשמועינן דחליפי חליפין מותרים דהא ידעינן מדכתיב (שם) [ז]כמוהו דמשמע שאינו עושה כיולא בו אלא פעם אחת[2]: מימיו

הנאה בתרומתו שהאשה יש לה אותה טובת הנאה, אינה מקודשת שלא נתן לה מעות. מקודשת. וקס"ד בתרומה שהפריש תרומה לכהן. כמו שהורמו. ושלו הם ומוכרה לכהן שהרי זכה בהן מורישו כאילו הורמו, והאיל וגמרה מלאכתן ועומדת לתרום הרי הוא כאילו הפרישה אבי אמו בחיי אביו ומעכבה לעצמו ומעכבה לעצמו שכל כהן חייב להפריש תרומה מגרנו שהרי אסור הוא בטבל כישראל ומעכבה לעצמו, ואף יורש זה יפרישנה וימכרנה, וכן היא תמכרנה וממון נתן לה. והוא הדין דהוה מצי לאוקמא בשנפלה לו תרומה מבית אבי אמו כהן, אלא לא רצה לאוקומה הכי. דאם כן קשיא ליה מאי קס"ל פשיטא, ואוקמה בטבלין. ואשמעינן מחני' דכמי ו)שהורם המוריש התרומה דמי. דאי לאו כמו שהורמו לא זכה מורישו במתנות וחייב הוירש ליתנם לכהן. ומסתברא דהלכתא כעולא, ואע"ג דאמר רבא פרק בתרא דטרדים (פד.) כל לגבי נהר הנאה ממון, לא פליג אדעולא, דהתם איירי במודר דאפילו ויתור אסור בו (כל שכן) באלו (דוהיתור הוא) [דהור] ממון גמור, אבל עולא מיירי בדבר שצריך ממון כגון קדושי אשה דטובת הנאה אינה ממון. אבל כהן שקדש בתרומה מקודשת ואפילו היא ישראלית שהרי היא מוכרת אותם לכהן. (ובכתובות פ"א יא, א) נמי א"ר נחמן דמתנות שלא הורמו כמי שהורמו דמיין ובמכות פרק אלו הן הלוקין (כ, א) נמי אסיק רבא דכמי שהורמו דמי לכל דבר שהוא מן התורה, דקאמר מחיצה לאכול דאוריית'א וכו', כדאיתא התם, וכן פסק הר"ם (אישות פ"ה ה"ו).

מסורת הגהות הב"ח

(א) גב' שכן מין ו) הכשר ומנין: (ב) שם במשנה ונאפר (חטאת) מז"מ וג"ב מ"מ פרה מ):

מוסף רש"י

ואי אתה משליך חולין שנשחטו בעזרה. ומשום דאין מפורש בהן לאו בהדיא נאמילה, איצטריך למילף להו איסור הנאה מהכא, והכי משמע אותו שנאמר משום חוץ למחיצה אתה משליך לכלב, דהא מהאי קרא ונבר בשדה טריפה נפקא לן איסור מחיצה כגון הוציא העובר את ידו בשעת שחיטה, נפרק בהמה המקבלת טומאה (חולין סח.). אבל יש לך אחר הנאסר משום מחיצה ואי אתה משליכו לכלב ואיזה זה זה חולין שנשחטו בעזרה (פסחים נב.). חולין שנשחטו בעזרה. דאיכא בהנאה, לאו דאוריית'א (שם). ר"ש אומר חולין שנשחטו בעזרה ישרפו. משום דמיתלפי בהו קדשים שאינם בהו פסול, דאי אמר יקבו, כיון דלא מוכחא מילתא אי חולין הוו אי קדשים, אתו למימר נמי קדשים שאינם בהן פסול עיבר פסול עומדת לו פסול עיבר יקבו וקי"ל בפסחים בפ"ב (כד.) נקרב בפא תעלף, לימוד על כל הפסולין שנקרבו שהן בטרפה (תמורה לג.). **וכן היה** שנשחטה בעזרה. אם היא הקדש בלק הבית כיון דאין קדושת מזבח חלה עליה כחולין היא, אי נמי אם חולין היא וקמ"ל דאע"ג דליכא למיגזר משום דלא ליקבור קדשים פסולין, דהא כולי עלמא ידעי דהיה במוקדשים ליכא ולא אתי לאוקמי אפילו הכי תעבר עלמא ידעי דלאו קדשים היינו (חולין פה.). **השוחט את הטריפה.** כגון נתחבו רגליה טריפות הגיבר, **וכן השוחט ונמצאת טריפה.** בנני מעיין (שם). **ר"ש מתיר בהנאה.** דשחיטה שאינה ראויה לאו שמה שחיטה ולא קרינא בהו חולין שנשחטו בעזרה, דגזיהה כתיב בהו, כי ירחק חזקת, כירחוק מקום אתה וזבח כו' (שם). **שני כתובים הבאים כאחד.** דמשמע מקום אתה וזבח כו' (שם). **וכל שני כתובים הבאים כאחד אין מלמדין.** מדלא כתיב אחד ונמצאת כולהו מעיה (לעיל כד.). מדהכי נתנה לאדם ולא לפא מתנייה ס"מ דוקא הני בפסחים מה). **הא דאמרן.** דהיא חרם כמוהו **תופס את דמיו.** דכתיב ופדה בערכך (שם) פדיה כתיב ביה, שזה יוצא חה נכנס תחתיו, יוצא הקדש לחולין ונכנסין הדמים בתחתיו, דהיינו ופדה, והיינו נמכר, דכל מכירה יוצאה מכחו של זה ונכנס לה והדמים נכנסין לרשות המוכר (שוכה מ). **מתבערים בשביעית.** בשעת הביעור (בכורות מ). בתוך זמן הביעור (שוכה מ). נתלין קודם שיכלה לחיה מן הבשדה אותו המין שנכר (ע"ז נד:). **יצא בשר.** דכולי האי לא לא תפיס (שם). שהדמים יוצאין לחולין ע"י פדיה דדמים של קודש, דלא כתיב אלא בפירות עצמן (שוכה מ). **אחרון אחרון נתפס בשביעית.** להתבער ופירי עצמו. שנדל בשביעית שבאו אלו מכחו בכל מקום שהוא, **אסור.** בהן הביעור ואילך (בכורות מ). פרי של שביעית שנכר ראשון (ע"ז נד:). פרי הראשון אסור לנהוג בעצמו חול אלא קדושת שביעית עליו (שוכה מ). **טובת הנאה.** דבר מועט דתניא (בכורות כד.). דשאי ישראל לומר לכהני הילך אלא לכהן שילקה (פסחים מו: וכעי"ז חולין קלא:).

מוסף תוספות

א. דמשש שעות ולמעלה היינו סוף שש דהוי דאוריית'א כדדריש ברישא פסחים ולא כמו שפרש"י מתחילת שש ולמעלה דלישנא שש משמע מסוף שש. תוס' הרא"ש. **ב.** עי' תוס' שם ד"ה היינו דגזרינן בביאור הגמ' דשם. וכן עי' תוס' הרא"ש כאן. **ג.** הריטב"א מתרץ למ"ד דע"ז חלופיה וחלופי חליפיה: ואיכא למימר דהא כתב רחמנא בע"ז כי חרם הוא שאינו יוצא לחולין לעולם וכחב נמי והיית חרם כמוהו לומר שתופס כל חליפיו לאיסור והוא עומד באיסורו ונהי דאצטריך למיכתב והיית חרם כמוהו לאסור כל חליפיו לא הוה מיצטריך למיכתב כי חרם הוא לומר שתופס את דמיו ואינו יוצא לחולין דהא משביעית הוה ליף שפיר הילכך לגבי הא הוו ע"ז ושביעית שני כתובים הבאים כאחד.

תוס' ר"י הזקן

אותו. דייק דאיירי בבשר היוצא חוץ למחיצתו כגון עובר שהוציא את ידו בשחיטת אמו כדדרשינן בחולין (סח, א), והנאסר ביציאת חוץ אחה משליך לכלב (אבל) שמותר בהנאה, אבל הנאסר בכניסת פנים אסור בהנאה. **יצא בשר.** ג) מותרות בשביעית, והפרי הראשון אסור לאחר הבעור. **מתני'.** מתנות. הזרוע והלחיים והקיבה. אפילו ישראל. אפילו הוא ישראל. **גמ'.** טובת הנאה. דבר מועט שאם אמר ישראל לחברו תן תרומותיך לקרובי כהן ואתן לך כך וכך רשאי הישראל ליקח והוא יעשה בדבר מועט שהרי חייב הוא ליתנו לכהן. ודוקא ד) ישראל אבל מכהן עצמו אסור מפני מראית העין. א"נ שנראה ככהן המסייע בבית הגרנות, ה) והכי איתא כאן בירושלמי. וקאמר עולא שאע"פ שיש לישראל טובת הנאה בתרומתו שהאשה יש לה אותה טובת הנאה, אינה מקודשת שלא נתן לה מעות. מקודשת. וקס"ד בתרומה שהפריש תרומה לכהן. כמו שהורמו. ושלו הם ומוכרה לכהן שהרי זכה בהן מורישו כאילו הורמו, והאיל וגמרה מלאכתן ועומדת לתרום הרי הוא כאילו הפרישה אבי אמו בחיי אביו ומעכבה לעצמו שכל כהן חייב להפריש תרומה מגרנו שהרי אסור הוא בטבל כישראל ומעכבה לעצמו, ואף יורש זה יפרישנה וימכרנה, וכן היא תמכרנה וממון נתן לה. והוא הדין דהוה מצי לאוקמה בשנפלה לו תרומה מבית אבי אמו כהן, אלא לא רצה לאוקומה הכי. דאם כן קשיא ליה מאי קס"ל פשיטא, ואוקמה בטבלין. ואשמעינן מחני' דכמי ו)שהורם המוריש התרומה דמי. דאי לאו כמו שהורמו לא זכה מורישו במתנות וחייב הוירש ליתנם לכהן. ומסתברא דהלכתא כעולא, ואע"ג דאמר רבא פרק בתרא דטרדים (פד, כ) לגבי נהר הנאה ממון, לא פליג אדעולא, דהתם איירי במודר דאפילו ויתור אסור בו (כל שכן) באלו (דוהיתור הוא) [דהור] ממון גמור, אבל עולא מיירי בדבר שצריך ממון כגון קדושי אשה דטובת הנאה אינה ממון. אבל כהן שקדש בתרומה מקודשת ואפילו היא ישראלית שהרי היא מוכרת אותם לכהן. (ובכתובות פ"א יא, א) נמי א"ר נחמן דמתנות שלא הורמו כמי שהורמו דמיין ובמכות פרק אלו הן הלוקין (כ, א) נמי אסיק רבא דכמי שהורמו דמי לכל דבר שהוא מן התורה, דקאמר מחיצה לאכול דאוריית'א וכו', כדאיתא התם, וכן פסק הר"ם (אישות פ"ה ה"ו).

עין משפט נר מצוה

קעה א ב מיי' פ"ג מהל' שמיטה ויובל הל' ב סמג עשין סג:

קעט ג מיי' פ"ז מהל' ע"ז הל' ט סמג לאוין כב טוש"ע י"ד סי' קמד סעיף ג:

קפ ד מיי' פ"ו מהל' שמיטה ויובל הל' ו:

קפא ה מיי' שם הל' ז:

קפב ו מיי' פ"ה מהל' מעשה הלכה ה:

קפג ז מיי' שם הל' ג:

קפד ח ט י מיי' שם הלכה ו:

תורה אור השלם

1. וְאַנְשֵׁי קֹדֶשׁ תִּהְיֻן לִי וּבָשָׂר בַּשָּׂדֶה טְרֵפָה לֹא תֹאכֵלוּ לַכֶּלֶב תַּשְׁלִכוּן אֹתוֹ: שמות כב ל
2. וְלֹא תָבִיא תוֹעֵבָה אֶל בֵּיתֶךָ וְהָיִיתָ חֵרֶם כָּמֹהוּ שַׁקֵּץ תְּשַׁקְּצֶנּוּ וְתַעֵב תְּתַעֲבֶנּוּ כִּי חֵרֶם הוּא: דברים ז כו
3. כִּי יוֹבֵל הוּא קֹדֶשׁ תִּהְיֶה לָכֶם מִן הַשָּׂדֶה תֹּאכְלוּ אֶת תְּבוּאָתָהּ: ויקרא כה יב

מוסף תוספות

א. דמשש שעות ולמעלה היינו סוף שש דהוי דאוריית'א כדדריש ברישא פסחים ולא כמו שפרש"י מתחילת שש ולמעלה דלישנא שש משמע מסוף שש. תוס' הרא"ש. **ב.** עי' תוס' שם ד"ה היינו דגזרינן בביאור הגמ' דשם. וכן עי' תוס' הרא"ש כאן. **ג.** הריטב"א מתרץ למ"ד דע"ז חלופיה וחלופי חליפיה: ואיכא למימר דהא כתב רחמנא בע"ז כי חרם הוא שאינו יוצא לחולין לעולם וכחב נמי והיית חרם כמוהו לומר שתופס כל חליפיו לאיסור והוא עומד באיסורו ונהי דאצטריך למיכתב והיית חרם כמוהו לאסור כל חליפיו לא הוה מיצטריך למיכתב כי חרם הוא לומר שתופס את דמיו ואינו יוצא לחולין דהא משביעית הוה ליף שפיר הילכך לגבי הא הוו ע"ז ושביעית שני כתובים הבאים כאחד.

תוס' ר"י הזקן

אותו. דייק דאיירי בבשר היוצא חוץ למחיצתו כגון עובר שהוציא את ידו בשחיטת אמו כדדרשינן בחולין (סח, א), והנאסר ביציאת חוץ אחה משליך לכלב (אבל) שמותר בהנאה, אבל הנאסר בכניסת פנים אסור בהנאה. **יצא בשר.** ג) מותרות בשביעית, והפרי הראשון אסור לאחר הבעור. **מתני'.** מתנות. הזרוע והלחיים והקיבה. אפילו ישראל. אפילו הוא ישראל. **גמ'.** טובת הנאה. דבר מועט שאם אמר ישראל לחברו תן תרומותיך לקרובי כהן ואתן לך כך וכך רשאי הישראל ליקח והוא יעשה בדבר מועט שהרי חייב הוא ליתנו לכהן. ודוקא ד) ישראל אבל מכהן עצמו אסור מפני מראית העין. א"נ שנראה ככהן המסייע בבית הגרנות, ה) והכי איתא כאן בירושלמי. וקאמר עולא שאע"פ שיש לישראל טובת

מימיו מי מערה. פי' בקונטרס מיס קרוחיס ובחנס דחק לפרס כן דמלי לפרס מי מערה ממס כלומר מכונסים ואינן מיס חיים ואנן מיס חיים בעינן ואפרו אפר מקלה פירוס שעבר על דברי תורה דכתיב (דברים ד) ראה למדתי אתכם חוקים ומשפטים מה אני בחנס אף אתם בחנס וזה שעשה בשכר עבר על דברי תורה ומקרא ממס לא ק) נפק ליה דהא לא שמעינן מיניה היכא דעבד בשכר דלא מהני אלא אסמכתא בעלמא הוא דלא מהני אפילו דיעבד[א]:

הדרן עלך האיש מקדש

האומר. והלך וקידשה לעצמו מקודשת. וא"ת מה חידוש יש כאן פשיטא[ב] ויש לומר דמיירי כגון דאמר השליח לאשה בשעת קדושין פלוני שלחני לקדשך לו ובתוך כך אמר לה הרי את מקודשת לי והיא יודעה דקידשה לנפשיה דאל"כ לא היתה מקודשת הא דקאמר לי לאוכך משלחו קאמר[ד] קמ"ל דלא: לקדושי

א"ל הוצאה את איכסיף הוא סבר משמעתא קאמר ליה א"ל הכי קאמינא רב אסי דהוצל[ה] קאי כותיך נימא [ו]כתנאי [ז]הגונב טבלו של חבירו[ח] משלם לו דמי טבלו של חבירו דברי רבי ר' יוסי בר' יהודה אומר אינו משלם אלא דמי חולין שבו מאי לאו בהא קמיפלגי דמר סבר טובת הנאה ממון ומר סבר טובת הנאה אינה ממון לא דכולי עלמא טובת הנאה אינה ממון והכא בטבלים שנפלו לו מבית אבי אמו כהן ובמתנות שלא הורמו כמי שהורמו דמיין קמיפלגי [ט]מר סבר [י]כמי שהורמו דמיין ומ"ם לאו כמי שהורמו דמיין ואיבעית אימא דכולי עלמא כמי שהורמו דמיין וטובת הנאה אינה ממון והכא בדשמואל קמיפלגי דאמר שמואל [כ]חיטה אחת פוטרת את הכרי דמר אית ליה דשמואל ומר לית ליה דשמואל ואיבעית אימא דכולי עלמא לית להו דשמואל והכא [ל]היינו טעמא דרבי דקנסוהו רבנן לגנב ואיבעית אימא דכולי עלמא אית להו דשמואל והכא היינו טעמא דרבי יוסי בר' יהודה דקנסוהו רבנן לבעל הבית דלא איבעי ליה לשהויה לטיבליה [מ]תנן המקדש בתרומות ובמעשרות ובמתנות במי חטאת ובאפר פרה הרי זו מקודשת [נ]ואף על פי ישראל [ס]ורמינהו [ע]הנוטל שכר לדון דיניו בטלים [פ]להעיד עדותו בטלה [צ]להזות ולקדש מימיו מי מערה ואפרו אפר מקלה אמר אביי לא קשיא כאן [ק]בשכר הבאה ומילוי כאן בשכר הזאה וקידוש דיקא נמי דקתני הכא במי חטאת ובאפר פרה וקתני התם להזות ולקדש שמע מינה:

הדרן עלך האיש מקדש

האומר [ר]לחבירו צא וקדש לי אשה פלונית והלך וקדשה לעצמו מקודשת לשני [ש]וכן [ת]האומר לאשה הרי את מקודשת לי לאחר שלשים יום ובא אחר וקידשה בתוך שלשים יום מקודשת לשני בת ישראל לכהן תאכל בתרומה [א"]מעכשיו ולאחר שלשים יום ובא אחר וקידשה בתוך שלשים יום מקודשת ואינה מקודשת בת ישראל לכהן או בת כהן לישראל לא תאכל בתרומה: **גמ'** האומר לחבירו צא וקדש [ב"]תנא [ג"]מה שעשה עשוי אלא שנהג בו מנהג רמאות ותנא דידן הלך נמי דקתני הלך ברמאות מאי שנא הכא דקתני האומר לחבירו ומאי

הוצאה אם הוא סבר משמעתא קאמר ליה. מוצא את משמועה זו נראה שאין אתה חכם בה. אי נמי קטיל קני באגמא[ד] את לשון הוצא ודפנא (סוכה דף כג.): **לימא כתנאי.** טובת הנאה ממון או אינה ממון: **משלם לו דמי טיבלו.** אף דמי תרומה ומעשר שבו: **אלא דמי חולין שבו.** אבל בתרומה ומעשר אמר ליה לאו בעל דבריס דידי את וכשיבא כהן גם הוא לתובעו ידחהו ויאמר לא לך אתננה כי אם לכהן אחר: ה"ג **לא דכ"ע טובת הנאה אינה ממון והכא במתנות שלא הורמו קמיפלגי.** וכגון שנפל לו טבל זה מבית אבי אמו כהן רבי סבר כמי שהורמו דמיין וזכה אבי אמו בתרומה ומעשרות שבו אף מעשר ראשון לכהנים מדקנסינהו עזרא לגויס[ה]: **ורבי יוסי סבר לאו כמי שהורמו דמיין.** ולריך היורש הזה לתתן לכהן ואין לו בהן אלא טובת הנאה והיא אינה ממון: **ואיבעית אימא דכ"ע כמי שהורמו דמיין וטובת הנאה אינה ממון.** והכא לאו דנפלו לו מבית אבי אמו כהן עסקינן אלא שגדלו באדרלו ובעומת דרבי משום דאית ליה דשמואל דאמר חטה אחת פוטרת את הכרי הילכך אמר ליה בעל הטבל אל הגנב טולה דידי הוא דפטרנא נפשי בחטה אחת לתרומה וכי פליג רבי עליה דר' יוסי בר' יהודה בתרומה לאוהה פליג אבל במעשר מודה דלאו בעל דבריס דידיה הוא: **ורבי יוסי ליה דשמואל.** הילכך בתרומה נמי לא מצי מבע ליה. וה"ה דמצי לאוקמיה נמי בטבלים שנפלו לו וכ"ע כמי שלא הורמו דמיין וטובת הנאה אינה ממון וקמיפלגי בדשמואל אלא אי אוקמת הכי אוקמת ליה מתניתין דקתני מקודשת דלא כתרוייהו דכיון דטובת הנאה אינה ממון ומתנות שלא הורמו [ו]כלא הורמו דמיין היכי מיקדשא הא אין לו בתרומה אלא טובת הנאה ואפילו נפלו לו טבלים מבית אבי אמו כהן אבל השתא דאמרינן כמי שהורמו דמיין ופלוגתייהו בטיבלא דאתי מארעיה מתרלא מתני' כדשמיען לעיל ודברי הכל: **קנסוהו לגנב.** שלא תהא תרומה אצלו ממון שאין לו תובעים וגמלא חוטא נשכר: **להזות ולקדש.** משנה היא בבכורות הנוטל שכרו לדון דיניו בטלים להזות ולקדש מימיו מי מערה ואפרו אפר מקלה: **להזות.** על הטמא. ולקדש מי חטאת. כשנותן האפר במים קרי קדושה: **מי מערה.** סרוחים הם: **אפר מקלה.** כלומר סתם אפר שבא מן הקלוי באש: **בשכר [ט]הבאה.** האפר ממקום למקום ושכר מילוי המים דמילתא דטירחא היא ורחמנא לא רמיא עליה ושרי למשקל אגרא ומקודשת ומתניתין דבכורות בשכר הזאה וקידוש דליכא טירחא ושכר לימוד מצוה הוא טוטל והתורה אמרה (דברים ד) ראה למדתי אתכם וגו' כאשר צוני וגו' מה אני בחנם אף אתם בחנם (דברים דף נז.) [ט]: **דיקא נמי.** דמתניתין לאו אהזאה וקידוש קאי דקתני מי חטאת ואפר חטאת שעדיין אינן מעורבין:

הדרן עלך האיש מקדש

האומר. מקודשת ואינה מקודשת. לשניהם דאסורה לשניהם אלא אם כן נתן האחד גט ולאדם אחר אסורה עד שיתנו שניהם גט וכגמרא[ב] פליגי בה ומפרש טעמא: **בת ישראל לכהן לא תאכל בתרומה.** שמא אינן קדושין וכת כהן לישראל נמי לא תאכל בתרומת בית אביה שמא הוו קידושין וזר פוסל בקדושין את בת כהן מן התרומה [ג]:

גמ'

שקדשה במי חטאת שהיו לו שלא הסיח דעתו מהם, וכן שהיה לו אפר פרה שאם יכול ליקח שכר הבאה ומילוי כ"ש שיכול למוכרן ואינו מחרייב ליתנו לה [בחנם]. וכן נראה דעת הר"ם שהביא לשון המשנה [אישות פ"ה ה"ג]. ושמעינן מיהא שאין לאדם ליקח שכר ממצוה, ואם יש לו טורח בה מותר כפירוש ר"ש. סליק פירקא האומר.

מתני'. מקודשת לשני. שתלו קדושי ראשון והרי היא אשת איש. **תאכל בתרומה.** אם נשאה. [אי נמי] לדין תורה שארוסה אוכלת בתרומה דבר תורה. **ב) מקודשת ואינה מקודשת.** וצריכה גט משניהם. **לא תאכל.** שמא לאו קדושין הן. וכת כהן לישראל לא תאכל שמא קדושין הן ואירוסין פוסלים ולא מאכילין.

עין משפט נר מצוה

קפה א מיי' פ"ג מהל' גניבה הלכה ד:
קפו ב מיי' פ"ג מהל' תרומות הל' ח:
קפז ג מיי' פכ"ג מהל' סנהדרין הל' ה סמג לאוין לס טוש"ע מ"מ סימן ט סעיף ה:
קפח ד טוש"ע מ"מ סימן לד סעיף יח בהג"ה:
קפט ה ו מיי' פ"ז מהל' פרה אדומה הל' כ סמג עשין לו:
א ז מיי' פ"ט מהלכות אישות הלכה יז סמג עשין מח טוש"ע אה"ע סימן לה סעיף ט:
ב ח מיי' פ"ז שם הלכה יא סמג שם טוש"ע אה"ע סימן מ סעיף כ:
ג ט מיי' שם הלכה יב טוש"ע שם סעיף ג:
ד י מיי' פ"ע מהל' אישות הלכה יז סמג עשין מח טוש"ע אה"ע סימן לה סעיף ט:

מוסף תוספות

א. דקנסוה רבנן משום דעבר על מה אני בחנם. ריטב"א. ב. וכי בשביל שנהג בה מנהג רמאות לא תהיה מקודשת לו. תוס' הרא"ש. ג. שהאשה שמעה והבינה יפה קודם קבלת הקידושין שאמר הרי את מקודשת לי. רא"ש סי' א'. ד. כלומר לעשות שליחותי לקדשך למי ששלחני לקדשך ותתקדש לראשון. שם.

תוס' ר"י הזקן

הנוטל שכרו. משנה בבכורות פרק עד כמה (כט. א). להזות. על הטמא. ולקדש. כשנותן אפר פרה במי חטאת הרי קדוש. מי מערה. סרוחים שאינן שרים. אפר מקלה. [שאינו] אפר פרה [אלא סתם] אפר הבא מן הקלוי באש. וא"כ היאך מקודשת. בשכר הבאת. האפר או המים ממקום למקום או מילוי המים יכול ליטול שכרו, דמילתא דטרחא היא ולא רמא עליה רחמנא ושרי למשקל אגרא. כן פיר"ש. ואיכא מ"ד הטעם [ג] אין זה עיקר המצוה. כאן בשכר הזאה וקדוש. שאין בו טורח ושכר לימוד המצוה הוא נוטל, ומה אני בחנם אף אתה בחנם. א"נ שהוא עיקר המצוה לאידך פירושא אסור ליקח שכר. איכא מאן דמפרש דמתני' מתוקמא שקדשה בשכר שבביא לה המים והאפר, והעיקר

גליון הש"ם

גמ' מ"ר סבר בבי שהורמו. ע' תוס' בגא בתרא דף קכג ע"ב ד"ה וקסבר וכ"ע:

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה ור' יוסי וכו' ומתנות שלא הורמו לאו כהורמו דמיין:

מוסף רש"י

דמר סבר טובת הנאה ממון. רבי דאומר משלם לו דמי טבלו סבר בטובת הנאה שהיה שלו באותם מתנות בהאי טבל שהיה עומן לכהן שילא, הוי ממון ולהכי משלם לו דמי טבלו, ור' יוסי סובר אינו ממון, ואינו משלם לו אלא דמי חולין שבו (נדרים דף נז.). ובמתנות שלא הורמו כו' דרבי קמיפלגי. דרבי סבר כמי שלא הורמו דמיין ולהכי משלם לו דמי טבלו, ור' יוסי סבר כמי שהורמו דמיין ואינו משלם אלא דמי חולין (שם). חטה אחת פוטרת את הכרי. מתרומה, דהא לא אתפרש שיעורא דידה אלא לאשת דגנך כתיב, ואפילו כל דהו, ורבנן הוא דאמרי עין יפה אחד מארבעים עין רעה אחד משישים, בינונית אחד ממאתים (ע"ז עג:), ולא יהיב ביה קלא שיעור (חולין קלח:). הרי זו

מקודשת. אלמא יכול ליטול שכר, דאי לא נמאי מקדש לה, ואף על פי ישראל. ואפילו יש ישראל, דכהנים רגילין בהזאה וקידוש (בכורות כט:). להזות. מי חטאת, ולקדש. לערב אפר חטאת במים חיים אל כלי (שם). אפר מקלה. כלומר אפר בעלמא, כל אפר קרוי אפר מקלה (שם). כאן בשכר הבאה ומילוי. שכר הנאת האפר שלקח ממקום מרוקם לתוך מירוצלים להביא האפר, ושכר מילוי המים, אלו למשקל, דאגר טירחיה שקיל ולא הכשר המצוה, כאן בשכר הזאה וקידוש. שהיא הכשר מצוה לא שקיל (שם). דקתני הכא במי חטאת. דמשמע מילוי המים, ובאפר פרה. אוכא לאוקמא בהבאת אפר (שם).

גמ' ומאי שנא התם. כפ' הלים מקדש: **דקתני האומר לשלוחו.** לא וקדש לי אשה פלונית במקום פלוני והלך וקדשה במקום אחר אינה מקודשת מאי שנא התם דנקט לשון שליחות שאשלחו לשם כך והכא נקט חברו אלא שלחו לשם כך אלא אם יזדמן לו במקום פלוני דרך אגלה:

דסבר. הלי משלח לא טרח אלי שליח לנקשה לי במקום אחר ולא סמכה דעתיה לשוויה שליח אלא באותו מקום: **מראה מקום הוא לו.** אם תמצאהו שם קדשנה לי שם ואיני מטריחך למקום אחר ומיהו אם עבד עבד: **לא יכנה ניהליה.** [ב]לא רצו ליתנה לצורך בנו: ומקשינן **איבעי ליה לאודועיה.** להודיע עצמו מן מנהג רמאות: **באגא דאלימי.** בקעה של בעלי זרוע היתה ולא יניחו לכל אדם לקנות קרקע אלא: **מהפך בהכירא ארעא.** מחזר עליה לקנותה: **קבליה.** קבל [ג]עליה סיפר דברי לעקתו לר' זירא: **לרגל.** כשדורשין בהלכות הרגל[ד] היו מקבלין פני הרב[ה]: **עני המהפך בחברה.** מחזר אחריה לזכות בה מן הספקר או שיתנגנה לו בעל הבית: **נקרא רשע.** שיורד לחיי חבירו: **לא הוה ידענא.** שרב גידל מתעסק בה: **דארעא קמייתא.** זו היא לי ראשונה שלקחתי מעולם: **ולא מסמנא מילתא.** [ה]אינה סימן טוב שימכור אדם מקחו הראשון: **ארעא דרבנן.** הספקר לתלמידים: **ואע"פ שנתאכלו המעות.** בתוך ל' יום דכי בעו קידושין למיחל ליתמייהו למעות אפ"ה חייבי: **לאו למלוה דמו.** דיימא המקדש במלוה אינה מקודשת[ו]: **ולאו לפקדון דמו.** דיימא אם לא נשתייר בה שום פרוטה אינה מקודשת כדאמר בהאיש מקדש (לעיל דף מז.) התקדשי לי בפקדון והלכה ומצאתו שגנוב או שנאבד אם נשתייר בו שום פרוטה מקודשת כו': **להוצאה ניתנה.** מקמי דיימהלי קידושין וכי אמר לה התקדשי לי בה לאו דידיה היא ולאו מידי יהיב לה אבל אלו לא ניתנו לה להוציאן אלא ע"מ שתתקדש בהן ולהכי כי אכלה דידה אכלה ולכי מטא זמנא [ו]מקדש: **ותזרה בה.** בתוך ל' אמרה לי אפשי בהן: **ביטל אם עד שלא תרם ביטל.** האומר לשלוחו לא ותרום וחזר ובטלו מלהיות שלוחו או בפניו או שלא בפניו: **דכי מעשה דמו.** ואע"פ שלא מצו מיד הוי מעשה מיהא לחול אחר שנשים והא דקרי ליה דיבור משום דלאו מעשה ממש הוא: **והגיע בשליח.** רבותא אשמועינן אע"פ שלא יצא אחריו לשם כך אלא שפגע בו ואמר לו הרי בטל ולא אמרינן לצעורי בעלמא קא מכוין והכי מפורשת בפ' השולח[ז]: **כל כמה דלא מטא גיטא.** ליד האשה לאו מידי הוא: **יורדין לידי טומאה במחשבה.** כגון גולמי כלים דאמר בהכל שומטין (מולין דף כה.) כל שעתיד לשוף לשדך ולגרר ואמר אם לאכתר חסרון מלאכה הוא וטהורים ואם חישב [ח]עליה שלא לשוף ושלא לשדך הניאתו מחשבה זו לידי גמר מלאכה מכאן ולהבא: **ואין עולין מטומאתן.** משקבלוה: **אלא בשינוי מעשה.** שיעשה בה מעשה לקלקלם שישברם או ינקבם וכן עד שלא יקבלו טומאה אין עולין מטורת קבלת טומאה שירדו במחשבה זו אלא בשינוי מעשה עד שיתחיל לשוף לשדך ולגרר: מעשה

לקדושי איתתא לבריה. ומיירי דאלוויי ארלי קמיה[א] ושתיק דלשוייה שליח אמר לעיל (דף מה:) דלא חליף אינים דמשוי אביו שליח אבל הכא דאלוויי ארלי ושתיק [ד]איכא למימר דסמיך עליו: **עני המהפך בחברה ובא אחר ונטלה בו'.** [ב]. פי' בקונטרס דמיירי בחברה של הספקר וקשה מהא דתנן בשנים אוחזין (ב"מ דף י.[ג]) ראה את המציאה ונפל לו עליה או שפרש עליתו עליה ובא אחר ונטלה הרי היא שלו וכן הא דקאמר התם (שם) מי שליקט מקצת הפאה ופירש עליתו עליה מעבירים אותו הימנה[ד] ואמאי עני המהפך בחברה הוא ואומר ר"ת דאיסור דמהפך דנקט הכא לא שייך אלא דוקא בשרוצה העני להרויח בשכירות או בשרוצה לקנות דבר אחד וחבירו מקדיש וקונה והוי דומיא דרב גידל ומש"ה קאמר דנקרא רשע כי למה מחזר על זאת שטרח בה חבירו ילך וישתכר במקום אחר[ה] אבל אם היתה החברה דהספקר[ו] ליכא איסור אשם לא [ז]זכה בזאת לא ימלא אחרת[ח] ומיהו קשה מהסיא דפרק לא יחפור (ב"ב דף כא: [ט]) דקאמר התם מרחיקין מן הדג כמלא ריצת הדג[י] אע"פ שהוא של הספקר ונראה דהתם היינו טעמא מפני שהוא יורד לאומנתו כי הסיא דקאמר התם (שם) אי בר מבואה דאוקי ריחיא ואתא בר מבואה ואוקי בהדיה מצי לעכובי עליה דקאמר ליה דקא פסקת לחיותאי ועוד אומר רבינו מאיר אביו של ר"ת[יא] דמיירי בדג מת שכן דרך הדייגים להשיס במלודות דג מת והדגים מתאספים שם סביב אותו הדג וכיון שזה פירש מלודתו תחילה וע"י מעשה שעשה זה מתאספים שם סביב ולאי[יב] אם היה חבירו פורש הוה כאילו גזל לו [יג]ויכול לומר לו תוכל לעשות כן במקום אחר ומכאן נראה למהר"ר יצחק שאסור למלמד להשכיר עצמו לבעל הבית שיש לו מלמד אחר בביתו כל זמן שהמלמד בביתו שמאחר שהוא [יד]שכיר שם יצא המלמד במקום אחר להשתכר שם אם לא שיאמר בעה"ב דאין רצונו לעכב המלמד שלו אבל אם שכר בעה"ב מלמד אחר יכול בע"ה אחר לשכור אותו מלמד עצמו ואינו יכול לומר לו הבעה"ב לך ושכור מלמד אחר דיימא ליה אין רצוני אלא זה שהרי כמדומה לי שזה ילמוד בני יפה ממלמד אחר:

מיד

ומאי שנא התם [ו]דקתני האומר לשלוחו הכא רבותא קמ"ל והתם רבותא קמ"ל הכא רבותא קמ"ל דאי תנא שלוחו הוה אמינא שלוחו הוא דהוי רמאי דסמכה דעתיה סבר עבד לי שליחותי אבל חבירו דלא סמכה דעתיה אימא לא ליהוי רמאי [ז]התם רבותא קמ"ל דאי תנא האומר לחבירו הוה אמינא חבירו הוא דכי קדשה במקום אחר אינה מקודשת דסבר לא טרח אבל שלוחו דטרח אימא [ח]מראה מקום הוא לו קמ"ל [ט]רבין חסידא אזיל לקדושי ליה איתתא לבריה קידשה לנפשיה והתניא [י]לא יהבוה ניהליה איבעי ליה לאודועי סבר אדהכי והכי אתא איניש אחרינא מקדש לה רבה [יא]בר בר חנה יהיב ליה זוזי לרב אמר[יב] זבנה ניהלי להאי ארעא אזל זבנה לנפשיה והתניא [יג]מה שעשה עשוי אלא שנהג בו מנהג רמאות [יד]באגא דאלימי הוה [טו] ליה לרב נהגי ביה כבוד לרבה בר בר חנה לא נהגי ביה כבוד איבעי ליה לאודועי סבר אדהכי והכי אתא איניש אחרינא זבין לה רב גידל הוה מהפיך בההיא ארעא אזל רבי אבא זבנה אזל רב גידל קבליה לרבי זירא אזל רבי זירא וקבליה לרב יצחק נפחא אמר ליה המתן עד שיעלה אצלנו לרגל כי סליק אשכחיה אמר ליה עני מהפך בחברה ובא אחר ונטלה הימנו מאי אמר ליה [טז]נקרא רשע[יז] ואלא מר מאי טעמא עבד הכי א"ל לא הוה ידענא השתא נמי ניתבה ניהליה מר א"ל זבוני לא מזבנינא לה דארעא קמייתא היא ולא מסמנא מילתא[יח] אי בעי במתנה נישקליה [יט]רב גידל לא נחית לה [כ]דכתיב [כא]ושונא מתנות יחיה רבי אבא לא נחית לה משום דהפיך בה רב גידל לא מר נחית לה ולא מר נחית לה ומיתקריא ארעא דרבנן: וכן האומר לאשה התקדשי לי כו': לא בא אחר וקידשה בתוך שלשים מהו רב ושמואל דאמרי תרוייהו [כב]מקודשת [כג]ואע"פ [כד]שנתאכלו המעות מאי טעמא הני זוזי לא למלוה דמו ולא לפקדון דמו לפקדון לא דמו פקדון ברשותא דמרא קא מתאכלי והני ברשותא דידה קא מתאכלי למלוה נמי לא דמו מלוה להוצאה ניתנה הני בתורת קידושין יהבינהו ניהלה לא בא אחר וקידשה וחזרה בה מהו ר' יוחנן [כה]אמר [כו]חוזרת אתי דיבור ומבטל דיבור ריש לקיש אמר אינה חוזרת לא אתי דיבור ומבטל דיבור איתיביה ר' יוחנן לריש לקיש [כז]ביטל [כח]אם עד שלא תרם ביטל אין תרומתו תרומה והא הכא דדיבור ודיבור הוא וקאתי דיבור ומבטל דיבור שאני נתינת מעות ליד אשה דכי מעשה דמו ולא אתי דיבור ומבטל מעשה [כט]איתיביה [ל]השולח גט לאשתו והגיע בשליח או ששלח אחריו שליח ואמר לו גט שנתתי לך בטל הוא הרי זה בטל והא נתינת גט ליד שליח דכי נתינת מעות ליד אשה דמי וקתני הרי זה בטל התם נמי כל כמה דלא מטא גיטא לידה דיבור ודיבור הוא אתי דיבור ומבטל דיבור איתיביה ר"ל לר' יוחנן [לא]כל הכלים יורדין לידי טומאתן במחשבה ואין עולים מידי טומאתן אלא בשינוי מעשה

מעשה

גמ'. לא יהבוה ניהליה. לא היו רוצים לתתה לבנו. **איבעיא ליה לאודועי.** להכן קודם שיקדשנה להוציא עצמו ממנהג רמאות ואסור לעשות כן. **באגא דאלימי.** בקעה של בעלי זרועות היתה ולא היו מניחים לקנות קרקע אצלם אלא לאדם שהיה נחשב בעיניהם. **לאודועי.** שלא הניחו לו לקנותה בשבילו קודם שיקחנה. **מהפך עליה.** לקנותה. **קבליה.** סיפר תלונתו. **לרגל.** כשדורשים בהלכות הרגל והיו כולם באים לקבל פני הרב. **חברה.** עונה. פרש"י מחזר לזכות בה מן הספקר או שיתננה לה בעל הבית, ע"כ. ולא נזדרא דהא תנן בפיאה פ"ד [מ"ג] נטל מקצת פיאה וזרקה על השאר אין לו בה כלום, נפל לו עליה או פירס טליתו עליה מעבירין אותה הימנו, ובירושלמי [שם] ובתוספתא [שם פ"ב ה"א] תני בשם ר' מאיר קונסין אותו ומוציאין הימנו את התלוש ואת המחובר. אלא ודאי לא בחברה דהספקר איירי אלא דההיא כי האי גוונא מפקינן לה מיניה, אלא דומיא דהך עובדא שרוצה לקנותה או שישתכר עם בעל הבית כדי שיתפרנס, ובא אחר ועשה מה שהוא היה משתדל לעשות עם בעל הבית זה נקרא רשע, ומיהו אין מוציאין אותה מידו. **רשע.** שיורד לחיי חברו. **קמייתא.** ראשונה שלא קניתי מעולם ואם אמכרנה אינו סימן טוב. **ארעא דרבנן.** הספקר לתלמידים. מהו. דין אלו הקדושין. **ואע"פ שנתאכלו כל המעות.** תוך שלשים יום וכי בעי למיחל הני קדושין ליתנהו למעות בעולם, אפ"ה מקודשת. **לא למלוה.** דאינה מקודשת, ולא לפקדון שאם אין בפקדון שוה פרוטה בעין אינה מקודשת. **מלוה להוצאה ניתנה.** ולאו דידיה היא ולא יהב לה מידי. **וחזרה בה.** תוך שלשים יום שאמרה בפני שנים אי אפשי בקדושין. אבל אם מת הוא או היא תוך ל' יום פשיטא שלא נגמרו הקדושין ואינה זקוקה ליבם והוא מותר בקרובותיה. **אתי דיבור.** דהשתא ומבטל דיבור (דרצו הקדושין ואיכא) [דנתרצתה בקדושין ואף דאיכא] מעשה דנתינת מעות לאשה הכל תלוי בדבורה וכדבור הוא חשוב.

מקבל טומאה עד שיעשו המעבדים, מיבב עליו לעשותו שלמן, דאינו חסר שום מלאכה, דהשתא מיד ראוי לשלמן, מקבל טומאה מיד (מנחות סט:). **ואין עולים מידי טומאתן.** ממחשבה תורת קבלת טומאה אין עולין במחשבה, כגון עיבדו לשלמן ולגרגם ומיבב עליו לרצועות ומנעלין, אין מחשבתו מבטלתן מתורת קבלת טומאה (טוכה יד.). מתורת טומאה שירדה להן, ואף על פי שעדיין לא נטמאו משמגלן עליהן אין עולין מקבלת טומאה (שבת נח:). **אלא בשינוי מעשה.** עד שיהן לחומל (טוכה יד.). מאחר שמיבב על העור לעשות טטיח, יבד לידי טומאה ואם חזר ומיבב עליו לרצועות ומנעלים לא בטל מתורת כלי ולא טהר בכך עד שיהן בו לחומל דהוי שינוי מעשה (שבת נב:). אין עולים מידי טומאתן, אם נטמאו, אלא בשינוי מעשה, כגון נשברו שהרו (מנחות סט:).

מסורת הש"ס

א) לעיל נ., ב) [בכתי"ב טוסק: קמ"ל], ג) [לעיל מח: וש"נ], ד) [בספר תפרדיס סימן תמשכ"ז איתא רב עמרם] [ונזכר לקמן פא. ועי' ב"ק נ.], ה) [בתוס' הרא"ש וברשב"א הגירסא רבה בר חנה. והוא הגזכר בקהדרין ה ע"ש ע"ש ובתוס' שם ד"ה רבה. ובריטב"א רבה בר תנן], ו) [בכתי"ב טוסק: ליה יא], ז) [תוספתא דיבמות פ"ל ה"ג], ח) [בכתי"ב טוסק: מ"ל], ט) [בכי"ף רא"ש ומאירי טוסק: דאמר מר המוכר נכסיו הרמאותיה אינו רואה סימן ברכה לעולם, וכ"ה בש"ס], י) ב"ב יג: [מגילה כח. תולין מד:], כ) [נדרים כט: בכורות מט.], ל) [בכורות איתא נתעכלו פרש"י שאינן בעין וכ"ל בנדרים], מ) [גיטין לב: [נדרים כט:], נ) [תרומות פ"ג מ"ד], ס) [גיטין לב., ע) [תוספתא דכלים ב"ב פפ"ג ופפ"ו שבת נב: מ: סוכה יג: [כלים פ' כה מ"ע תמחות כט.], פ) [לא רצו ליתנה" ליתא בדפו"ר וכ"ה ברש"ן], צ) [ברש"י רי"ף: מקדשה], ק) [מגילה לב ע"א], ר) [ר"ה טז ע"ב], ש) [ברש"י רי"ף: אין זה], ת) [לעיל ו ע"ב], א) [ברש"י רי"ף: מקדשה], ב) [לב ע"א, ומ"ש ברש"י], ג) [בדפו"ר: עליהם], ד) [מ"ל ואיכא. רש"ש], ה) [וסס ד"ה מעבירין], ו) [בדפו"ר: יוכה], ז) [וסס ד"ה מרחיקין], ח) [עיין הגהת מהרא כהן], ט) [בדפו"ר והבנהות מהרדכי: שכור], י) [וכן ליתא בכת"י, וכן הגיה רש"ן].

תורה אור השלם

1. עבר ביתו בוצע בֶּצַע
רשונא מתנת יחיה:
משלי טו כז

הגהות הב"ח

(א) גמ' בגמא דאלימי הוה לרב כל"ל ותיבת ליה נמחק[ה]:

מוסף רש"י

האומר לשלוחו. לא וקדש לי אשה במקום פלוני והלך וקדשה במקום אחר אינה מקודשת, דדוקא קאמר ליה מקום פלוני שיש לי שם אויבים ואם בא אדם לומר דברים עלי בפניהם ימחו בידו (לעיל ב:). **ואע"פ שנתאכלו המעות.** של קדושין שאינם בעולם, מקודשת לאחר ל' יום (נדרים כט:). **ר' יוחנן אמר חוזרת.** בעלו הקדושין הואיל ובטלתן קודם שיהו חלין, אתי דיבור ומבטל דיבור. **מתחילה היתה מקודשת** על ידי הדיבור שנתרצתה בקדושין, אתי דיבור של חזרה ומבטל דיבור (גיטין לב:). **והגיע** וסגיע (שם לב:). **יורדין לידי טומאתן.** לידי תורת טומאה (שבת נח:). **במחשבה.** מאחר שחישב עליו שיתחבו כמות שהוא עכשיו ולא יוסיף תיקון אחר הוא גמר מלאכתן ומקבל טומאה (שם נב:). משחישב עליו שזה יהא גמר מלאכתן כגון שעיבדו לדרגם או לדולבקן, היון שעיבדו מקבל טומאה, ואלמלי עיבדו לרצועות ומנעלין אין מקבלים טומאה עד שיגמרו למלאכת המנעלין (סוכה יד.), כגון עור מתוקן שתמו למנעלים עומד ואינו

עין משפט נר מצוה

ה א טוס"ע אה"ע סימן לה סעיף י:
ו ב מיי' פ"ז מהלכות מכירה הל' י יא סמג עשין פב טוס"ע חו"מ סימן קפג סעיף ב:
ז ג מיי' שם וס"ע מהל' מיאות הל' יז טוס"ע שם
סי' רלז סעיף ח:
ח ד מיי' פי"ב מהל' זכייה הל' יז טוס"ע ח"מ סי' רמט סעי' ה:
ט ה ו מיי' פ"ז מהל' מיאות הלכה י סמג עשין מח טוס"ע אה"ע סימן מ סעיף ח:
י ז מיי' פ"ד מהלכות תרומות הל' ט טוס"ע י"ד סימן שלא סעיף לו:
יא ח מיי' פ"ו מהלכות גירושין הל' טז סמג עשין נ טוס"ע אה"ע סימן קמא סעיף נט:
יב ט מיי' פ"ח מהל' כלים הלכה י:

מוסף תוספות

א. (פ') בן קמיה אביו וגילה דעתו שהוא חפץ בה ואב נעשה לו שליח מאליו וזכין לאדם שלא בפניו. רש"י לעיל מה: ד"ה ודלמא. ב. ופי' ר"ת דכל היכא שנקרא רשע ב"ד מחייבין אותו להחזיר הדמים. ריטב"א. (ולפ"ז מתורץ מה ראי' התוס', עי' רש"ש). ג. ומדקאמר מעבירין משמע אפי' לכתחילה. רשב"א. ד. כי הרבה כי"ב המצא במעותיך. ריטב"א: והיינו נמי עני המהפך בחברה שממציא עצמו אצל בעל הבית לעובדו כדי שיתן לו לפעמים חברה כי זה יכול למצוא גם הוא במקום אחר. תוס' הרא"ש. ה. ומציאה. תוס' הרא"ש: א"נ במתנה. ר"ן. ו. ואינו נקרא רשע דחייו קודמין לכל אדם. ריטב"א: ולכתחילה יכול לעשות כן וליכא משום ועשית הישר והטוב. ר"ן. ז. ופרש"י התם כגון שארב דג אחד לצורו שהדייגים אחרים הבאים לפרוש מצודותיהם מרחיקין אותם כמלא ריצת הדג. תוס' הרא"ש. ח. וי"מ דמן הדג היינו. תוס' רשב"ץ. [ועי' מהרש"א]. ט. (בראשונים הוא תירוץ בפני עצמו, ראה תוס' טוך, ועוד).

תוס' ר"י הזקן

גמ'. לא יהבוה ניהליה. לא היו רוצים לתתה לבנו. **איבעיא ליה לאודועי.** להכן קודם שיקדשנה להוציא עצמו ממנהג רמאות ואסור לעשות כן. **באגא דאלימי.** בקעה של בעלי זרועות היתה ולא היו מניחים לקנות קרקע אצלם אלא לאדם שהיה נחשב בעיניהם. **לאודועי.** שלא הניחו לו לקנותה בשבילו קודם שיקחנה. **מהפך עליה.** לקנותה. **קבליה.** סיפר תלונתו. **לרגל.** כשדורשים בהלכות הרגל והיו כולם באים לקבל פני הרב. **חברה.** עונה. פרש"י מחזר לזכות בה מן הספקר או שיתננה לה בעל הבית, ע"כ. ולא נזדרא דהא תנן בפיאה פ"ד [מ"ג] נטל מקצת פיאה וזרקה על השאר אין לו בה כלום, נפל לו עליה או פירס טליתו עליה מעבירין אותה הימנו, ובירושלמי [שם] ובתוספתא [שם פ"ב ה"א] תני